

Biuletyn Polarny 19-20

Podczas ICASS VIII dokonano również zmian w statucie IASSA oraz wybrano na kolejną trzyletnią kadencję nowe władze: Radę oraz Prezydenta, którym został Peter Skjöld z *Umeå University* w Szwecji. To przy tym Uniwersytecie będzie działał w najbliższym czasie Sekretariat IASSA i to w *Umeå* za trzy lata odbędzie się kolejny Kongres.

Warto podkreślić, iż w tegorocznej edycji ICASS wzięli udział nie tylko Polacy na co dzień pracujący w ośrodkach zagranicznych, lecz także badacze z ośrodków w Polsce. Do grona tego należeli: mgr Małgorzata Śmieszek (Arctic Centre, Rovaniemi), dr Marcin Garbyś (Uniwersytet Jagielloński) mgr Piotr Graczyk (Uniwersytet w Tromsø), dr Michał Łuszczuk (Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach) i mgr Adam Stępień (Arctic Centre, Rovaniemi). W sumie zorganizowali lub współorganizowali 2 panele, wygłosili 10 referatów, jak też wsparli Organizatorów jeszcze przed kongresem w selekcji najciekawszych zgłoszeń.

Na zakończenie sprawozdania wypada złożyć serdeczne podziękowania wszystkim organizatorom Kongresu za świetnie przygotowaną konferencję oraz dotychczasowej Radzie IASSA za jej trzyletnią kadencję. Szczególne podziękowania należą się zaś dotychczasowej Prezydent IASSA Prof. Gail Fondhal, której przyjazd do Polski w 2012 oraz otwarcie na współpracę z polskimi badaczami stanowiły ważny element rozwoju arktycznych nauk społecznych w naszym kraju.

Michał Łuszczuk

Katedra Krajów Europy Północnej
Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach

SPRAWOZDANIE Z KONFERENCJI

„ARCTIC CIRCLE” W REJKIAWIKU, ISLANDIA; 12-14.10.2013

W kwietniu 2013 roku, podczas oficjalnej wizyty w Stanach Zjednoczonych, Prezydent Islandii Ólafur Ragnar Grímsson poinformował opinię publiczną o inicjatywie powołania nowego forum na rzecz międzynarodowej współpracy dotyczącej regionu Arktyki pod nazwą „Arctic Circle”. Wśród głównych orędowników tego projektu znaleźli się Albert II książę Monako, premier Grenlandii Kuupik Kleist, senator z Alaski Lisa Murkowski oraz rosyjski badacz polarny (jak też polityk) Artur Chilingarov.

Sympozja i konferencje

Jak prezydent Grimsson wyjaśnił, celem tego otwartego i demokratycznego forum miałyby być umożliwienie różnym podmiotom zainteresowanym sprawami arktycznymi (*Arctic stakeholders*) prezentacji swych stanowisk oraz prowadzenia wielostronnego dialogu¹. Spotkanie inauguracyjne forum zostało zaplanowane na październik 2013 roku. Inicjatywa ta wzbudziła spore zainteresowanie wśród wielu dyplomatów, ekspertów i badaczy zajmujących się polityką międzynarodową w regionie arktycznym. Ogólnikowość, jak też moment ogłoszenia planów utworzenia nowego forum sprawiły, iż nie do końca było jasne czy chodzi o kolejną konferencję poświęconą zmieniającej się Arktyce (jakich w ostatnich latach jest już bardzo wiele) czy też może jest raczej projekt o charakterze politycznym. Ta druga interpretacja opierała się na przypuszczeniu, iż inicjatywa firmowana przez Islandię² może stać się zalążkiem nowej struktury, w której bez problemu mogłyby uczestniczyć państwa spoza Arktyki, szczególnie azjatyckie, gdyby na zaplanowanym na maj 2013 roku spotkaniu Rady Arktycznej nie uzyskały statusu obserwatorów. Dyskusje na ten temat prowadzono m.in. w kuluarach obrad Arctic Science Summit Week w Krakowie. Czy zamiarem inicjatorów „Arctic Circle” faktycznie było wywarcie nacisku na państwa członkowskie Rady Arktycznej czy też nie, raczej się szybko nie dowiemy, gdyż na spotkaniu w Kirunie aplikacje państw azjatyckich (Japonia, Chiny, Korea Południowa, Singapur, Indie) oraz Włochy zostały przyjęte. Niezależnie od powyższych wyjaśnień (i dywagacji), poniżej przedstawione zostanie krótkie sprawozdanie z udziału w konferencji „Arctic Circle”, w której autor uczestniczył na zaproszenie Northern Research Forum i dzięki współpracy z Thematic Network on Geopolitics and Security, jak też dzięki środkom grantu z NCN.

Konferencja „Arctic Circle”, która odbyła się w Reykjavíku w dniach 12-14.10. 2013 roku, miała formułę zarówno obrad planarnych (ok. 20 sesji)

¹ National Press Club, Luncheon with Ólafur Grímsson, zapis dostępny na: <http://press.org/news-multimedia/videos/npc-luncheon-%C3%B3lafur-gr%C3%ADmsson>

² Argumentem dodatkowym w tym kontekście były także bardzo bliskie relacje islandzko-chińskie ukierunkowane nie tylko na współpracę w Arktyce, gdyż w tym samym okresie finalizowano negocjacje dotyczące bilateralnej umowy o wolnym handlu.

Biuletyn Polarny 19-20

i obrad panelowych (ok. 20 sesji). Niektóre z sesji stanowiły poniekąd odrębne inicjatywy czy też seminaria, które dopisano do „Arctic Circle” - np. podczas konferencji odbywały się wystąpienia i dyskusje w ramach VI Polar Law Symposium, które rozpoczęto dwa dni wcześniej w Akureyri. Tematycznie konferencja miała charakter bardzo różnorodny (co jest już chyba regułą przy spotkaniach na styku nauki, polityki i biznesu), aczkolwiek dość wyraźnie dominowały podczas niej zagadnienia międzynarodowe dotyczące politycznych, ekonomicznych i społecznych aspektów transformacji Arktyki, rozpatrywane głównie w kontekście aktualnych zmian klimatycznych.

Należy podkreślić, iż w ramach ceremonii otwarcia konferencji została przedstawiona wypowiedź Sekretarza Generalnego Organizacji Narodów Zjednoczonych (ONZ) Ban Ki-Moon'a adresowana do jej uczestników; był to jeden z dość nielicznych momentów, kiedy to osoba tej rangi z ONZ wypowiedziała się na temat międzynarodowego znaczenia Arktyki i jej sytuacji. Na miejscu byli zaś obecni wysocy rangą przedstawiciele władz Grenlandii, Wysp Owczych, Rosji. Co ciekawe senatorowie z USA – Lisa Murkowski i Tom Harkin, podobnie jak John Kerry, Hilary Clinton i Al Gore z uwagi na sytuację wewnętrzną w Stanach przesłali nagrania video. Podobną formę miała prezentacja Prof. R. Pachauriego przewodniczącego Międzynarodowego Panelu ds. Zmian Klimatu.

Wśród wielu ciekawych prezentacji na wyjątkową uwagę zasługiwały wystąpienia szczególnie ważnych postaci z państw arktycznych np. Prof. A. Czilingarowa z Rosji (który musiał zmierzyć się z pytaniami o los 30 działaczy Greenpeace aresztowanych w Rosji) lub spoza regionu, np. amb. M. Rocarda z Francji, jak też przedstawiciele firm działających w Arktyce. Ze szczególną uwagą odnoszono się do referatów przedstawicieli z państw azjatyckich, np. Li Yuansheng'a – zastępcy dyrektora chińskiego Instytutu Badań Polarnych lub Yunpenga Li – szefa China Ocean Shipping Group (COSCO). Były też dwie oddzielne sesje poświęcone tylko wyłącznie na prezentację i dyskusję uwarunkowań, możliwości i perspektyw zaangażowania Singapuru i Korei Płd. w Arktyce. Odrębnym tematem konferencji był rozwój żeglugi na Przejściu Północno-Wschodnim – kilka prezentacji na ten temat było przedstawionych zarówno ze strony rosyjskich, jak i norweskich czy islandzkich firm operujących już na szlakach północnych. Opinie dotyczące tempa i zakresu wykorzystania rosyjskiej Północnej Drogi Morskiej w żegludze transarktycznej były jednak podzielone. Poza udziałem w sesjach plenarnych brałem głównie udział

Sympozja i konferencje

w spotkaniach sesji pt. *Security in the Arctic*, którą organizowało *Northern Resaerch Forum* oraz *Thematic Network on Geopolitics and Security pod kierownictwem Prof. Lassi Heininena z Finlandii*. Warto też zaznaczyć, iż podczas Arctic Circle miała również miejsce inauguracja kolejnego numeru ważnego periodyku dotyczącego stosunków międzynarodowych w Arktyce pt. „Arctic Yearbook 2013”.

Na zakończenie warto podkreślić, iż wśród kilkusobowej grupy Polaków biorących udział w omawianej konferencji znalazł się ambasador Polski w Islandii pan Lech Mastelarz oraz *trójka młodych badaczy pracujących w Arctic Centre w Rovaniemi w Finlandii*, natomiast Prof. dr hab. Jacek Jania z Uniwersytetu Śląskiego, który został specjalnie zaproszony do udziału w konferencji z wykładem z zakresu arktycznych badań glaciologicznych dla uczestników panelu poświęconego „trzeciemu biegunowi” (czyli lodowcom w Himalajach), zasiada w składzie Rady Doradczej Arctic Circle.

Krzysztof Migala¹, Jerzy Pereyma²

¹Instytut Geografii i Rozwoju Regionalnego
Uniwersytet Wrocławski

krzysztof.migala@uni.wroc.pl

²Klub Polarny Polskiego Towarzystwa Geograficznego
jerzy.pereyma@uni.wroc.pl

XXXV SYMPOZJUM POLARNE WROCŁAW 2014

We Wrocławiu, w dniach od 4 do 7 czerwca br. odbywało się kolejne 35 Sympozjum Polarne, tym razem pod hasłem „Diversity and state of polar ecosystems”. Sympozjum zorganizował Wydział Nauk o Ziemi i Kształtowania Środowiska Uniwersytetu Wrocławskiego wspólnie z Komitetem Badań Polarnych PAN oraz Klubem Polarnym Pol. Tow. Geograficznego. Ta krajowa i mająca długą tradycję konferencja stanowi platformę wymiany doświadczeń badawczych i logistycznych naukowców pracujących w polskich stacjach badawczych w Arktyce i Antarktyce. Ważnym celem konferencji było także budowanie i utrzymanie kadry wysokiej klasy specjalistów biorących udział w eksploracji i badaniach obszarów polarnych. W sympozjum wzięło udział 170 osób (w tym 11 z zagranicy) reprezentujących 36 samodzielnych krajowych jednostek z uczelni wyższych i PAN oraz dziewięć ośrodków zagranicznych z Austrii